

Teden alpinističnih filmov

8. festival dokumentarnega filma v Ljubljani

✍ Boris Strmšek

Teden dokumentarnega filma, že 8. po vrsti, je potekal od 13. do 19. marca v Cankarjevem domu; vanj sta bila letos znova vključena tudi alpinistični in avanturistični film. Tekmovalna sekcija, v kateri so podelili tudi nagrado za najboljšo režijo po mnenju tričlanske žirije, je letos zajemala 11 filmov, med katerimi je bilo nekaj tudi celovečernih. Med njimi smo lahko videli tudi že večkrat nagrajene filme z nekaterih najbolj znanih tovrstnih festivalov v tujini.

Vsekakor ne moremo prezreti zdaj že kulture filma *Touching the Void*, posnetega po istoimenski knjigi, ki jo je napisal angleški alpinist Joe Simpson. Njegov prijatelj in soplezalec Simon Yates je v trenutku obupa sredi dramatičnega sestopa prerezal vrh, na kateri je visel Joe, misleč, da je s prijateljem konec in jima ni več rešitve. Simon, ki si je že prej med sestopom zlomil nogo, pa je preživel padec in se po tednu dni sam privlekel do baznega tabora. Oba sta preživela, vendar pa je dogodek sprožil številne polemike v alpinistični javnosti. Škotski režiser Kevin MacDonald je ustvaril odličen film, ki bi ga moral videti vsak, ki so mu blizu strme stene in vrhovi gora.

Zanimiva je pripoved brazilskega filma *Extremo Sul*, ki predstavlja tudi negativne plati gorniških podvigov. Skupina plezalcev in filmska ekipa imata v načrtu vzpon na goro v Patagoniji daleč na jugu čila. A začetni optimizem in zagnanost kmalu uplahneta zaradi nesoglasij v ekipi. Strah, nedoraslost načrtu, vnaprejšnje iskanje razlogov za neuspeh ... Režiserja Monica Schmiedt in Sylvestre Campe sta naredila zanimiv film, ki ima povsem drugačen konec od načrtovanega. Pogosto doživeto, a redko prikazano v filmu.

Režiser Bertrand Delapierre se je lotil zgodbe svojega soplezalca in vrhunskega deskarja na snegu Marca Siffredija. Marco je izginil med poskusom deskanja čez Hornbei-

nov ozebni na Everestu. Film Marco, zvezdni utrinek nam prikaže dosežke in zorenje mladega športnika, ki je žal pri 22-tih letih izginil kakor zvezdni utrinek sredi gora, ki so mu pomenile predvsem svobodo in ljubezen.

Tibet je še vedno nekoliko mistična dežela in želja mnogih popotnikov ter alpinistov. Pa vendar je to dežela, katere realnost ni nič kaj rožnata, saj doživlja nepredstavljivo žalostno usodo, odkar jo je v petdesetih letih prejšnjega stoletja okupirala Kitajska. Režiser Tim Peosay je naredil pretresljivo zgodbo o tibetanski realnosti zadnjih desetletij. Lahko bi rekli, da je to film, ki ga moramo videti, vendar si ga nato nikoli več ne bi želeli ogledati. Resničnost je namreč pogosto drugačna od naših predstav.

Polarna področja so zaradi ekstremnih razmer privlačna tako za raziskovalce kot tudi za pustolovce. Kar v dveh filmih smo spremljali podvige v najhladnejših področjih našega planeta. *Antarctica.org* pripoveduje o 99 dneh in 3924 km poti, ki sta jo opravila Belgijca Alain Hubert in Dixie Dansercoer. Ob boju z negostoljubno pokrajino in s seboj sta naredila tudi odlične posnetke. Film sta režirala Michel de Wouters in Annick Pippelart. Režiser Havard Jenssen pa se je lotil znanega polarnega raziskovalca Børgeja Ouslanda in njegove samotne poti od Sibirije do Kanade. Film *The Big White* prikazuje skoraj trimesečno pot, ki je bila zaznamovana z nečloveškimi napori, samoto, nevarnostmi in nepredstavljivimi težavami.

S povsem drugačno pokrajino in doživetji se ukvarja v filmu *Poštar* iz Butana režiser Ugyen Wangdi. Film nas ponese v Butan, majhno in zaprto državo v Himalaji. Je zgodba poštarja, ki že 20 let nosi pošto iz velikega mesta v odročne vasice, njegova pot pa poteka čez hribe in doline v vseh letnih časih in vremenskih razmerah. Lep film o deželi, ki je skoraj ne poznamo.

Vodne športe nam približa film *Z vodnim tokom* režiserja Giana Enrica Bianchija. Predstavi nam večkratno olimpijsko prvakinjo v kanuju Josefe Idem, ki se je preselila pod italijanske gore, ter njeno življenje, v katerem se prepletajo šport, družina, družabno življenje in še kaj. Še trije povsem alpinistični filmi so nas popeljali v visoke gore. Poljski režiser Dariusz Zaluski je predstavil italijanskega alpinista Simona Mora in njegovo povezanost s hčerko, ki ga čaka daleč stran od gora. Film *Ciao Martina* sicer govori tudi o zimskem vzponu na osemtisočak šiša Pangma, vendar je v ospredju odnos med očetom in petletno hčerko. Simfonija Jannu režiserja Aleksandra Odincova prikazuje rusko odpravo, ki je prva preplezala 3000 m visoko severno steno sedemtisočaka Jannuja in je bila za to dejanje nagrajena z zlatim cepinom. Pa tudi Slovenci smo imeli na festivalu svojega predstavnika. Tine Marenče

nam v zgodbi *Kaj* nam je tega treba predstavi svojega brata Anžeta, ki je s prijatelji na svoji prvi odpravi v tuja gorstva preplezal novo smer čez dotlej nepreplezano južno steno Pika Gorkega (6050 m) v Tien šanu. Anže nam v filmu skuša odgovoriti na tolikokrat zastavljeno vprašanje, zakaj pleza in kaj mu pomeni alpinizem. A odgovorov na to vprašanje je skoraj toliko kot alpinistov. Pomembne so predvsem zgodbe, ki jih alpinisti in drugi pustolovci prinašajo s svojih podvigov. Nekaj teh zgodb smo imeli priložnost spoznati na festivalu v Cankarjevem domu in upamo, da jih bomo naslednje leto tudi.

In še nagrada: posebno priznanje je strokovna žirija v sestavi Pavle Kozjek, Tomo Virk in Andrej Mlakar podelila filmu *Marco*, zvezdni utrinek, nagrado za najboljšo režijo pa je dobil režiser Douglas MacDonald za film *Touching the Void*. Zagotovo zaslužen, saj gre za vseh pogledih resnično izjemen film. ●

Macesen

*Macesni pod grebenom zelenijo,
kot so nekdaj, ko si prišel spomladi
in srkal vonj, poslušal melodijo
njih krošenj. Tákrat v tvoji duši mladi*

*prostora ni bilo za misli črne.
Jeseni so se veje pozlatile,
na zimo so jih zvezdice srebrne
posule, v pravljíčno skrivnost zavile.*

*Na vroč poletni dan pa razdivjala
se je nevihta v gori in podrla
macesen, tebi dušo je razklala.*

*Leži tam v soncu, dèžju kot okostje,
a tvoja duša z njim še ni umrla –
živiš, le veš, da z njim odšla mladost je.*

Jesenska

*Macesni – vitki, skuštrani in zlati –
jeseni zvabijo me na planino;
ne gre drugače – moram obiskati
jih znova in kar nočem več v dolino.*

*Plodovi rdeči šipkovi krasijo
nad stanom gozdni rob in mi skomine
po nečem sladkem, davnem spet budijo,
da tiho izgubim se med spomine.*

*Pa se zavem: na pomlad spet zeleni
kot prapori macesni razigrajo
se v vetru toplem; šipki pomlajeni,*

*ki vej plodovi več jim ne težijo,
se s cveti rožnatimi spet bahajo.
Pri meni pa pomladi kar bežijo.*

Mojca Luštrek